

Prošlo je 25 godina od izlaska ovog broja. Donosimo neke isječke, koje smatramo još uvijek aktualnim.

Na naslovnici najava proslave...

GLAS
HARDELJEVAUOČI GODIŠNJICE
OSLOBOĐENJA

Grad dostojan svog imena

Na pragu smo još jednog rođendana slobode našega kraja. Prihvatila je to, uobičajena, da se istakne doprinos naroda ovoga kraja u ratu i revoluciji, izvrši smotra ostvarenih dostignuća, sumiraju rezultati... Znamo dobro, cijena slobode isuviše nas je skupo stajala. Sedamstotinatrideset dva borca NOR-a i žrtve fašističkog terora, na stotine spaljenih domova, masovni pokolji u Plini i Bačini, vješanja o telegrafske stupove, hapšenja, progoni, internacije, deportiranje u logore smrti i sva ona svirepost što je bila karakteristika najbrutalnijeg rata u povijesti čovječanstva.

Četrdesetdvije su već prošle od pobjedonosnog i slavnog pohoda kardeljevskim krajem boraca 26. dalmatinske divizije i Neretvanskog partizanskog odreda. Prevalili smo mnoge poratne golgote i iskušenja. Obnovu i izgradnju zemlje, i četrdesetosmu, i trščansku kriznu pedesettrću, i Rankovićevsku birokratsko-dogmatsku šezdesetšestu i nacionalizmom povampirenu sedamdesetprvu, i kontrarevoluciju na Kosovu, i... I evo nas u osamdesetim, u vremenu teškoj, kriznoj, kada u zemlji hara inflacija, kada gramamo u dugovima i kada smo bez Tita.

GLAS
HARDELJEVA

Kardeljevo, 5. listopada 1986.

PRIJETI LI NAM ZAOKRUŽENJE?!

Razvojne napetosti

Ulazimo, gotovo je sigurno, u vrijeme sve ozbiljnijih ekoloških razgovora za koje je potrebno osigurati atmosferu tolerantnosti neophodnu za promišljenu procjenu realnog stanja i perspektive svih prijetnji koje nam razvoj i sada i ubuduće nosi. Osnovna pretpostavka za to je nada da svi (pa i oni koji izražavaju oprečne stavove) žele napredak ovom kraju, razvoj, dakle za ljude i zbog ljudi. Suprotan stav blokirao bi svaku želju da se izraze mišljenja, stavovi i argumenti, a ta bi opasnost po naš sveukupni razvoj imala nesagledive posljedice.

Projekcije razvoja i ekologija...

RUJANSKE NEVOLJE

ZAPRAŠENI GLINICOM

Uprvoj polovici rujna dio grada je u bukvalnom smislu bio pokriven glinicom koja je ispuštena i vjetrovom raznešena prilikom utovara u brod. Kažu da je greška na silosu ali da je sve otežano i zbog brodova koji s tehničkog aspekta nisu prikladni za utovar glinice.

Početkom rujna nazvali su nas mnogi naši građani koji su zabrinuto tražili objašnjenja a i protestirali su zbog zagađivanja dijela grada glinicom. Tragom tih poziva nastojali smo istog dana (8. rujna) u nadležnim službama naše Općine dobiti podrobnije informacije o cijelom „slučaju“, ali i pored susretljivosti ljudi u općinskom sekretarijatu za poslove uprave – nismo mogli zaokružiti sliku o svemu što se događa. Ne odustajući od obaveze telefonom smo konzultirali republičkog sanitarnog inspektora dr. Željka Slemeseka i zamolili ga da nam, po mogućnosti, odgovori na samo jedno pitanje: „Što za grad, odnosno dio grada znači kad je pokriven glinicom?“ Ukratko nam je republički inspektor odgovorio da ako se to dogodilo prvi put, i ukoliko nije došlo do većeg zagađivanja posljedice neće biti teže iako se mogu očekivati neki problemi na koži osjetljivih ljudi. Da bi mogao potpunije odgovoriti na naše pitanje morao bi detaljnije biti upoznat

o kakvoj se glinici radi.

Potrebno je reći da je republički inspektor već sutradan poslao u Kardeljevo svoje suradnice koje su s našim nadležnim organima utvrdili činjenično stanje, sastavili o tome zapisnik te ZABRANILI UTOVAR GLINICE u brodove dok se ne otklone uzroci zagađivanja i greške na silosu. (O tome detaljnije u izvaji Nedjeljka Popovića).

Na kraju smo dobili uvjerenja kako se to više neće dogoditi bez obzira što se izvjesni problemi vezani za zaprašivanje prilikom utovara glinice neće moći u cijelosti eliminirati. Ostaje nam nada (iako na nadi ne bismo smjeli graditi našu sigurnost) da će iz rujskog zaprašivanja odgovorni ljudi, institucije i organizacije izvući neophodne zaključke. Treba li uopće reći koliko je važno insistirati na strogom i striktnom poštivanju zakona o zakonitosti u svim oblastima, pa, naravno, i u ovakvim događajima. (L)

Nedjeljko Popović,

SEKRETAR U SEKRETARIJATU ZA POSLOVE
UPRAVE OPĆINE KARDELJEVO:

„Prilikom zadnjeg utovara glinice došlo je do većeg prašanja glinice na ventilatorima silosa. Nakon toga su nadležne inspekcije intervenirale i svojim rješenjem zabranile manipulaciju glinice silos-brod dok se ne otklone uzroci zbog kojih je došlo do nešto većeg zaprašivanja.

Republička sanitarna inspekcija će, u okvirima svoje nadležnosti, predložiti mjere u cilju sprečavanja zagađivanja okoline“.

rujna 1986. problem je bila crvena prašina...

I dući kroz ovaj naš grad čini mi se da svaki dan susrećem sve više i više mladih (uvjetno rečeno mladih) rezigniranih, besposlenih, sjede i blude u prazno. Uglavnom na ulici, ispred kafića, bez riječi, kao da se i neme što reći. Kao da je sve učinjeno i rečeno, oni su doduše tu ali nemoćni i prepušteni sami sebi. Osjeća se nijemi bojkot svega i svačega. Možda mi se samo čini, ali strah me da sam u pravu. Iz toga stanja u koje se ulazi netko ranije netko kasnije, uglavnom oko 17 i 18 godine, nama izlaza ili barem izlaz ne ovisi o njima. Sve veća nezaposlenost i besperspektiva dovodi do svih negativnosti, droge, alkoholizam, prostitucija itd., uostalom ovisnost nije ni važna, važan je uzrok. Kud nas to vodi i do kada? Čemu se nadati?

Problemi se počinju uočavati uglavnom kod prvih sudara sa odbijenicama za posao. Nitko neće da kaže istinu, čemu ogromne laži i zablude kojima nas počinju klijupati od vrtića pa nastave u školi (u kući nemaju vremena od puste trke za materijalnim dobrima ili za karijerom). Istina je gruba i surova: nismo svi isti. Nemamo svi iste šanse za posao, za stan, za karijeru itd. Iz najranijeg počinju te priče o i istima, a fino se vidi da to nije baš tako ili sam je drska kad primjeću-

POGLED S DRUGE STRANE

Do koliko godina smo isti?

Jem da nas ima lijepih i ružnih, sposobnih i nesposobnih, uglednih i neuglednih, bogatih i siromašnih. Zašto i čemu da živimo u toj zabludi kad je evidentno što jeste i što mora biti.

Sjećam se dobro izreke, koju sam čula u steroj elitnoj gimnaziji — Čovjek je čovjeku vuk, sjetim je se sve češće i mislim da sam imala sreću da je zapamtim jer pomoću nje i sličnih saznanja čovjek poštedi sebe nekih razočaranja, naravno koliko je to moguće. Uz mladost ide polet, romantika i različita lirski poimanja svijeta, ali ukoliko ne postoje izgrađeni najosnovniji pogledi na svakodnevicu, svi naši snovi se sruše kao kula od karata, i kud tada? Kako pomoći onima koji su u prvom sudaru, sa ne primjer nepoštenim izborom za posao u nekom konkursu, izigrani. Što im

reći kad se to ponovi nekoliko puta i oni postanu teret svih nas, beznađažni slučajevi. Zar je pošteno stalno im obećavati i podgrijevati laži o poboljšanju koje će naravno doći samo ne znamo kada. Ima li itko snage da kaže da je život uglavnom samo borba za opstanak, za profit, za malo veću plaću, da je to borba čovjeka protiv čovjeka i da će svaki dan biti teže i teže. Da treba izgrađivati unutrašnji život i to od prvog dana kako bi sačuvali mir i samosvijest u trenucima koji neizbježno dolaze prije ili kasnije.

Najsmješniji su oni sa izjavama poput — sve smo vam dali, što biste htjeli, kako je nema bilo i slično. Oni su što je najtužnije ubijedeni da je tako, da su sve učinili i to je njihova sreća — zavidim im. Nikad se ne preispitavaju, nemaju dilema, njima je sve jasno kao da su bezgrešni, a da i ne govorim da krivicu za eventualno neukalupljeno ponašanje svoje vlastite djece prebacuju na društvo. Svi su krivi, ali oni ne. Niti malo samokritičnosti, niti pogleda unazad, gdje smo bili kad smo im bili najpotrebniji, što smo im rekli o sebi, o svom porijeklu, o svojim slabostima, na što smo ih pripremili i čemu smo ih naučili? Zar se toliko stide sebe od prije onog — svi smo isti?

Sidonija VISKIĆ

Mladi su imali slične probleme i navike...

Podobniji nastavnici nego sveučilišni profesori

Pred početak školske godine mnoge su osnovne škole raspisale natječaje za prijem nastavnika. U Slobodnoj Dalmaciji od 28. kolovoza ove godine to su učinile osnovne škole iz Primoštena, Primorskog Doca, Šibenika, Kruševa, Vrbovskog, Trilja, Gradca, Kardeljeva i Kaštel Sućurca. Istoga dana profesore su tražili Centar za usmjereno obrazovanje Hvar i Filozofski fakultet Splitskog sveučilišta u Zadru.

Od svih njih nabrojanih moralno-političku podobnost kao uvjet ističu Osnovna škola „Vladimir Nazor“ iz Kardeljeva i Osnovna škola „Ivan Meštrović“ iz Gradca zadnja pošta Ružić.

Moralno-politička podobnost znači nije natječajem uvjetovana splitskim sveučilišnim profesorima, ali je zato i te kako nužna za predavače znanja na kardeljevskoj Osnovnoj školi. Podobniji su prema ovom naši nastavnici nego splitski sveučilišni profesori.

Podobnost, nema se što napisati. Pročitajte, a zaključak izvedite sami...